

# Opleiding vrijeschoolpedagogie voor leraren kleuteronderwijs Studiegids



Kindertekening Parcival Hoorn

BVS-schooladvies  
Vondellaan 50  
3521 GH Utrecht  
030-2819656  
[admin@bvs-schooladvies.nl](mailto:admin@bvs-schooladvies.nl)  
[www.bvs-schooladvies.nl](http://www.bvs-schooladvies.nl)



## Inhoud

Inleiding .....	3
Algemene informatie .....	4
De aanvullende competenties .....	4
Werkwijze van de opleiding .....	5
Stages .....	5
Klassenbezoeken – duurzaamheid en borging .....	5
Docenten.....	5
Gastdocenten .....	5
Beoordeling.....	5
Eindafsluiting .....	6
Studielast .....	6
Programma .....	6
Literatuurlijst.....	7
Verdere literatuur.....	7
Bijlage 1 Competenties .....	8
1. Pedagogisch competent .....	8
2. Competent in kunstzinnig onderwijzen en begeleiden .....	8
3. Competent in reflectie en ontwikkeling.....	8
Bijlage 2 Eindpresentatie .....	10

## Inleiding

De opleiding vrijeschoolpedagogie voor leerkrachten kleuteronderwijs is ontstaan vanuit de behoefte om leraren die aan een vrijeschool voor basisonderwijs lesgeven de mogelijkheid te geven zich gedegen te verdiepen in de visie en achtergrond van het vrijeschoolonderwijs. Om deel te nemen beschik je over je lesbevoegdheid. Je hoeft nog niet in het vrijeschoolonderwijs werkzaam te zijn. De opleiding is modulair opgebouwd zodat je op ieder moment in het jaar kunt instappen.

Leerinhouden en didactische werkvormen zijn geïnspireerd door de antroposofische visie op mens en samenleving. Ze staan in een samenhangend perspectief van kunst, wetenschap en religie.

## Algemene informatie

Deze tweejarige opleiding vrijeschoolpedagogie voor leraren kleuteronderwijs richt zich specifiek op bevoegde docenten in het basis onderwijs. Bevoegde onderwijsassistenten zijn tevens welkom maar ontvangen met deze opleiding geen leerkracht bevoegdheid.

Het vrijeschoolonderwijs is een werkgebied van de antroposofie en heeft het drie en vierledig mensbeeld en de mens in ontwikkeling als uitgangspunt. Onderstaande drie elementen vormen het kernobject van handelen:

- de ontwikkeling van het kind als uitgangspunt
- leerstof als ontwikkelingsstof
- de gehele mens naar lichaam, ziel en geest.

## Data

De data van de cursusdagen bij BVS zijn te vinden op onze website. Klik op de link of scan de QR code.

<https://www.bvs-schooladvies.nl/product/opleiding-vrijeschoolpedagogie-voor-leerkrachten-kleuteronderwijs/>



## De aanvullende competenties

De bekwaamheden, die je als vrijeschoolkleuterleerkracht wordt geacht te ontwikkelen, zijn aanvullend op de bekwaamheden die je in je PABO-opleiding hebt bewezen ontwikkeld te hebben. Het gaat om de competenties:

- pedagogisch
- kunstzinnig onderwijzen en begeleiden
- reflectie en ontwikkeling

Deze competenties hebben we in de bijlage 1 verder uitgewerkt.

## Werkwijze van de opleiding

De studiedagen in het eerste en tweede jaar

- Tijdens de studiedagen werken we aan de kennismaking met het antroposofisch mensbeeld. De besproken kennis relateren we aan de werkpraktijk.
- Op iedere studiedag bestuderen we de basis literatuur van de opleiding (zie literatuurlijst).
- In de middag behandelen en oefenen we verschillende kunstzinnige vakken.
- We werken aan een repertoire opbouw van liederen, spelen, handgebarenspele het jaar rond.
- We besteden aandacht aan verwerkende opdrachten en uitwisseling.

## Stages

Mocht je nog niet werkzaam zijn in een vrije school dan is een stage aan te bevelen. Je organiseert deze zelf en kan daarbij denken aan je medecursisten.

## Klassenbezoeken – duurzaamheid en borging

Wij hebben de ervaring dat leerkrachten beter leren en het geleerde beter weten te borgen wanneer zij in de klas begeleid worden bij het toepassen van nieuwe kennis en vaardigheden opgedaan tijdens de opleiding. Daarom bieden we een begeleidingsaanbod parallel aan de opleiding Vrijeschoolpedagogie. Deze extra module bestaat uit begeleiding op maat om de theorie in de praktijk toe te passen. We komen 2 keer je klas bezoeken (2 x 1 uur), inclusief een nagesprek (2 x 1 uur). Hou er rekening mee dat je als leerkracht voor het nagesprek vrij geroosterd wordt. We werken met een door jezelf ingebrachte leervraag.

### Opbrengst Klassenbezoeken

- Je het geoefend met en feedback gekregen op zelf gekozen vrijeschoolprincipes aan de hand van een concrete begeleidingsvraag
- Je bent op weg geholpen om de volgende stappen te zetten in de lespraktijk m.b.t. vrijeschoolprincipes a.d.h.v. je begeleidingsvraag.

## Docent

Cécile de Jong

06-21 27 26 06

[c.de.jong@bvs-schooladvies.nl](mailto:c.de.jong@bvs-schooladvies.nl)

## Gastdocent

Marijke Oerlemans

06-22 28 37 71

[m.oerlemans@bvs-schooladvies.nl](mailto:m.oerlemans@bvs-schooladvies.nl)

## Beoordeling

Om een certificaat te krijgen is het de afspraak dat je alle bijeenkomsten bent geweest of voor de gemiste dag een portfolio opdracht inlevert (zie bijlage 3).

## Eindafsluiting

De opleiding sluit je af met een presentatie (zie bijlage 2).

## Studielast

De studielast, uitgedrukt in studiebelastingsuren, betreft voor de hele opleiding 160 uren:

- Contacturen: 96 uur (48 uur per jaar)
- Stage: 32 uur (16 uur eerste jaar, 16 uur tweede jaar), kan in je eigen klas
- Zelfstudie: 48 uur (24 eerste jaar, 24 tweede jaar).

## Programma

Eerste jaar	Aanbod inhoud	Aanbod kunstzinnig
Bijeenkomst 1	Uitgangspunten kleuterklassen	Zingen
Bijeenkomst 2	Ochtendspel	Schilderen
Bijeenkomst 3	Vrijspel	Beweegbare tekenplaat
Bijeenkomst 4	Etherlichaam	Atelier
Bijeenkomst 5	Ambachtelijk werken	Tafelspelen
Bijeenkomst 6	Aanbod voor kleuters	Kringspelen
Bijeenkomst 7	Verskillende werkvormen	Vilten
Bijeenkomst 8	Opvoeders van de wil: nabootsing, gewoontevorming Eerbied, fantasie	Vinger en handgebaren spelen
Tweede jaar	Aanbod	
Bijeenkomst 1	Vertellen van (baker)spreekjes	Transparant maken
Bijeenkomst 2	Jaarfeesten	Zingen
Bijeenkomst 3	Leerrijpheid	Tekenen
Bijeenkomst 4	Taal en kleuters	Tafelspel en schootspel spelen
Bijeenkomst 5	Rekenen en kleuters	Pop maken
Bijeenkomst 6	Hechting, sociaal emotionele ontwikkeling	Pop maken
Bijeenkomst 7	Doorgaande lijn en overdracht	Pop maken
Bijeenkomst 8	Vitaliteit, meditatie, menskunde	Pop maken

Voor data en tijden zie website op <https://www.bvs-schooladvies.nl/product/opleiding-vrijeschoolpedagogie-voor-leerkrachten-kleuteronderwijs/>



Programmawijzigingen voorbehouden.

## Literatuurlijst

Basiswerken die in de opleiding bestudeerd worden

- Lievegoed, B. (2003), *Ontwikkelingsfasen van het kind*. Zeist: Christoffor.
- Steiner, R opvoeding van het kind in het licht van de antroposofie

## Verdere literatuur

- Bruin, D. & Lichthart, A. (2009), *Schilderen op school*. Zeist: Uitgeverij Christoffor.
- BVS-schooladvies (2016). *Proces leerrijpheid voor vrijescholen*. Utrecht, BVS-schooladvies
- Eijgenraam, L. (2018). *Bakersprookjes*. Zeist, Christoffor
- Eijgenraam, L. (2018). *Spel, spelen en speelgoed*. Zeist, Christoffor
- Gans- Wiggermans, H. de (2014), *'s Morgens in de vroeg*. Pieterburen: DGNP Educatieve uitgaven
- Gans- Wiggermans, H. de (2014), *Spelen is leren*. Pieterburen: DGNP Educatieve uitgaven
- Goorhuis - Brouwer, S. (2018). *Peuters en kleuters zijn geen leerlingen*. Amsterdam: SWP
- Gradenwitz - Van Bemmelen, B (...). *Zangspelletjes en sprookjesspelen*.
- Keller, L. (1984). *Bakersprookjes*. Zeist, Christoffor
- Kes, D. (...): *Kinderzang en kinderspel*.
- Kindertherapeuticum, *Schoolrijpheid*.
- Merij, L. van de (2005). *Langer spelen om beter te leren*. Zeist, Christoffor
- Schoorel, E. (1998), *De eerste zeven jaar*. Zeist: Christoffor.
- Schoorel, E. & Wassink, ?. (...). *Kind in beeld tot 7 jaar*.
- Stok, J. van der (2010). *Schipper mag ik overvaren?*. Assen, Nearchus CV
- Stok, J. van der (...). *Transparanten doorlicht*. Amsterdam: Cichorei
- Udo de Haes, D. (...) *De kleuter en de zang-spelletjes*.
- Udo de Haes, D. (...). *Kleuterwereld sprookjes wereld* (zoeken in eigen schoolbieb)
- Uylderts, M. (...). *Verborgen wijsheid van oude rijmen*.
- [Vrijeschoolbeweging Het ochtendspel bij de kleuters in relatie tot oerbeelden, de vier elementen, zintuigen en 'mesolijnen' - Vrijeschoolbeweging](#)

## Bijlage 1 Competenties

Voor deelnemers aan de opleiding gelden de bekwaamheidseisen voor leerkrachten. We gaan ervanuit dat je deze competenties hebt ontwikkeld in je PABO-opleiding, waardoor je bevoegd leerkracht bent en startbekwaam voor je vak.

In de opleiding Vrijeschoolpedagogie voor leerkrachten kleuteronderwijs komen een aantal aanvullende competenties aan bod, die te maken hebben met de praktijk op de vrijeschool.

### 1. Pedagogisch competent

Je hanteert hoge verwachtingen van leerlingen en brengt een leeromgeving tot stand waarin het zelfvertrouwen van leerlingen wordt gestimuleerd en het lesaanbod aansluit bij de mogelijkheden van leerlingen.

Kennis en vaardigheden

- Je bent bekend met het globale verloop van de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van de leerlingen, met de problemen die zich daarbij kunnen voordoen en je weet hoe je daarmee om kan gaan
- Je hebt kennis van de belangrijkste antroposofische menskundige inzichten die van belang zijn in het kader van opvoeden en onderwijzen aan het jonge kind
- Je verzorgt een veilige en rijke leer- en leefomgeving voor de leerlingen.
- Je stelt voor alle leerlingen in de groep uitdagende doelen vast en handelt daarnaar.

### 2. Competent in kunstzinnig onderwijzen en begeleiden

Je kan je onderwijs kunstzinnig vormgeven zodat de leerlingen in het leerproces in hun totaliteit worden aangesproken en zich de leerstof op een zelscheppende wijze eigen maken.

Kennis en vaardigheden

- Je bent op de hoogte van verschillende manieren om kinderen waar te nemen
- Je bent bekend met de verschillende technieken van het kunstzinnige aanbod
- Je hebt een repertoire opgebouwd van liedjes, en handgebarenspeletjes het jaar rond
- Je brengt een ritme in de dag en kan afwisselen tussen in- en uitademende activiteiten
- Je brengt de kinderen in een actief scheppend proces
- Je onderhoudt zijn eigen kunstzinnige vermogens.

### 3. Competent in reflectie en ontwikkeling

Je onderzoekt, expliciteert en ontwikkelt je opvattingen over het leraarschap en je bekwaamheid als kleuterleerkracht.

Kennis en vaardigheden



- Je hebt voldoende reflecterend vermogen om je eigen gedrag en dat van anderen te begrijpen en te analyseren
- Je hebt kennis gemaakt met scholingsaspecten van de antroposofie
- Je vraagt anderen tips bij lastige situaties in het werk.

## Bijlage 2 Eindpresentatie

Ter afsluiting van de tweejarige opleiding verzorg je een presentatie van 30 minuten. Je kiest aan het begin van het tweede jaar een onderwerp dat je wilt uitdiepen.

- een inhoudelijk stuk rond je gekozen onderwerp naar voren.
- daarnaast laat het jouw eigen proces zien; wat maakt je dat je hier mee bezig wilt zijn? Wat maakt je enthousiast en wat zit daaronder? Hoe heb je je hierin ontwikkeld?
- Je kiest een kunstzinnige vorm voor je presentatie. Denk hierbij aan de kunstzinnige werkvormen die we behandeld hebben.

### **Bijlage 3 Portfolio**

Een portfolio is een persoonlijke (digitale) 'map' met hand outs en je aantekeningen. Deze map maakt het je mogelijk om te reflecteren op je leerproces ter voorbereiding op de eindpresentatie. In het portfolio zitten ook de vervangende opdrachten die je gemaakt hebt voor gemiste opleidingsdagen.